

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen II. De Legibus in particulari, de diligendo Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

Examen II. De diligendo Deo. 59

tenetur audire; quia licet inuitus actionem assistendi ab Ecclesia imperatam impleuit, peccat tamen secundum affectum internum peccato commissionis. ex *Laymano* dici.

117. *In his, quae ad corporis naturam pertinent propagandam, & conseruandam, tenemur ne aliena potestati obedire?* Homo in his sui iuris esse debet, & soli Deo subiectus. Quae causa est, (loquor cum eodem *Doctore*) vt serui dominis, parentibus filij obedire in matrimonio contrahendo, aut virginitate seruanda non teneantur. *Laym.*

118. *Valet humana potestas interdum praecipere, aut prohibere aliquid cum periculo mortis?* Posse *Laymanus* affirmat, si videlicet ex obseruantia legis aut praecipii maius Reipublicae commodum speretur: vel ex neglectu maius incommodum timeatur, quam priuatum periculum mortis debeat aestimari.

119. *Obligatio legis extenditur ne ad actus praeteritos?* Solum extenditur ad futuros. Quatenus tamen lex declaratoria est (addit *Layman.*) etiam ad actus praeteritos se extendit. *Laym.*

EXAMEN SECVNDVM.

De legibus in particulari circa materiam
Primi Mandati Decalogi de
Diligendo Deo.

CAPVT SECVNDVM.

De Decalogo ^{non} nulla praeimitto.

I. *Votnam sunt Decalogi praecipia, (vt legum in particulari diuinarum seriem discutiamus) & quamnam in parte sacrae paginae continentur? Sunt decem Exodi vigesimo capite exarata. 1. Non habebis Deos alienos coram me. 2. Non assumes nomen Dei tui in vanum. 3. Memento, vt diem Sabbathi sanctifices. 4. Honora patrem tuum, & matrem tuam. 5. Non occides. 6. Non machaberis. 7. Non furtum facies. 8. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. 9. Non concupisces uxorem proximi tui. 10. Non desiderabis domum proximi tui, non seruum, non ancillam, non bovem, non asinum, non omnia, quae illius sunt.*

2. *Sunt*

2. *Sunt ne praecepta haec naturalia, an positiua diuina? Sunt naturalia, tertium si excipias; quamuis enim ex iure naturali Deum certo die colere teneamur, determinatio tamen talis diei vel fuit ex praecepto diuino positiuo, vt in veteri lege Sabbathi sanctificatio: vel est ex praecepto positiuo Ecclesiastico, vt modo obseruantia Dominica, vel solemnia Sanctorum.*

3. *Quare Praecepta Decalogi sunt forma negandi ferè expressa? Id factum tribus de causis. 1. Quia ea forma valet ad coërcendos impios à flagitiis. 2. Quia negatio latius patet, quam affirmatio, vt praeceptum de non habendis diis alienis, quam de vno Deo colendo. 3. Quia negatio apertè includit affirmationem; si enim non habendi sunt dii, ergo vnus Deus colendus: similiter sub affirmatione negatiuum continetur, vt sub praecepto honorandi parentes, de iisdem non contemnendis praeceptum includitur.*

4. *Quo differunt negatiua ab affirmatiuis? Affirmatiua quidem obligant semper, sed non pro semper, id est omni tempore; non enim teneor omni tempore parentes honorare: negatiua autem obligant semper, & pro semper; nullo enim tempore licet fornicari, furari, &c. illa quidem omissionis, hæc commissionis peccato violantur.*

5. *Quale peccatum transgressio alicuius Decalogi praecepti? Mortale, nisi trium causarum aliqua excuset; 1. defectus deliberationis, 2. defectus pleni iudicij, 3. paruitas materiae modo ad huiusmodi materiae paruitatem contemptus non accedat, de quo sigil. 2.*

6. *Præter hæc praecepta naturalia in Decalogo scripta sunt ne alia naturalia praecepta? Sunt equidem, & præcipua dilectio Dei, ac proximi; attamen in illis implicite continentur: nec in Decalogo adnumerantur explicite, quia sunt principia naturalia, prima, quæ naturæ ducatu ostenduntur. Fateor communi opinione praeceptum de diligendo Deo cum primo Decalogi non merito confundi: *Non habebis Deos coram me*, quibus quidem verbis solum peccatum superstitionis, & idololatriæ, quod est contrarium Religionis, & latriæ virtuti, prohibetur. Igitur praeceptum de proximo diligendo in materiam charitatis referendo, communi errore de praecepto diligendi Deum periculum facias.*

CAPVT II.

Præceptum de diligendo Deo.

7. **Q**uoniam modo Deus est à nobis diligendus? Quemadmodum nos IESVS apud Marcum cap. 1.2. ex Deuter. 6. docuit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Ex toto corde, id est, ex tota mentis intentione; ex tota mente, id est, ex toto intellectu; ex tota anima, id est, ex toto affectu; ex omnibus viribus, id est, per omnia externa opera; ex omni mente, id est, ex toto interno obsequio.

8. *Tenemur ne Deum summè diligere super omnia intensuè?* Non, sed solùm appretiativè, hoc est, vt cum, cuiusque amorem pluris, quàm aliquam creaturam æstimemus; & propter illius amorem potius mortem oppetere, quàm ipsum vel corde, vel verbo, vel opera mortaliter delinquendo negare.

9. *Num tenemur perpetuò in actu diuini amoris esse?* Minimè; nec enim huiusce miseræ vitæ conditio somno, aliisque diuerticulis abeirans patitur.

10. *Quando nam hoc præceptum sub mortali obligat?* Cùm sit affirmatiuum non pro quocunque obligat tempore. Existimo itaque solum obligare pro eo tempore, in quo homines tenentur actu contritionis operam dare.

11. *Quando autem contritio procuranda?* Cum adest mortis periculum. Cum administraturus est, vel recepturus aliquod Sacramentum. Cùm actum ordinis solemniter facturus, v. g. cantaturus Epistolam cum manipulo, aut Euangelium cum stola, vel quamuis aliam actionem officio, Ordini-que solemniter annexam, si erininis lethalis illigetur vinculo, & copia confessarij careat.

12. *Num delinquat, qui Deum amat præcisè, quia ab eo accipit, vel sperat accipere seu spiritualia, seu temporalia bona?* Delinquit planè mortaliter.

CAPVT III.

De Adoratione.

13. **C**um in primo precepto propriè Dei adoratio precipiatur, adorationis expende definitionem. Adoratio est exhibitio reuerentiæ propter excellentiam illius, cui exhibetur. Eius tres sunt actus. Primus intellectus, quo adorati excellentiam cognoscimus. Secundus voluntatis, quo nos ei subiicimus. Tertius adorationis effectus, qua nostram subiectionem patefacimus.

14. *Quotuplex adoratio?* Alia interna, alia externa. Alia *Latriæ*, quæ debetur Deo; alia *Hyperdulix*, quæ debetur B. Virgini; alia *Dulix*, quæ debetur Sanctis. Alia denique absoluta, quæ conuenit rei intellectuali: & alia respectiua, quæ conuenit rebus ratione carentibus, quæ non propter se, sed propter alium honorantur.

15. *Num una Trinitatis persona possit distinctè ab aliis adorari?* Potest, modò aliæ personæ explicite non excludantur.

16. *Sancti ne in cælo degentes adorandi sunt?* Quis dubitet, si etiam viri Sancti nondum relati in numerum Sanctorum coli & adorari possent cultu quidem priuato, non publico.

17. *Christus homo, id est subsistens in natura humana & diuina, adorandus ne est adoratione latriæ, qua adoratur Trinitas, & singulæ Trinitatis personæ?* Maximè. At humanitas illius per se, & præcisa persona Verbi diuini *Hyperdulix* est adoratione colenda. Dum autem colimus Christum, naturam humanam vt assumptam à Verbo diuino adoramus, eique ineffabilis vnionis vinculo annexam.

18. *Quid de sacrarum imaginum usu?* Licitus est & honestus, proponendæque imagines Dei, & Angelorum, licet sint puri spiritus, eos per quandam metaphoram repræsentantes; quia Deus aliquando sub forma visibili apparuit. Imo adorari potest ipsamet imago, sed adoratione tantùm respectiua.

19. *Num lignum Crucis Dominica, & alia passionis instrumenta, qua Christum tetigere adoranda?* Ita planè, latriæ quidem adoratione respectiua. At instrumenta quæ modo conficiuntur ad repræsentanda instrumenta illa, quæ in Christi sunt adhibita Passione, non possunt adorari præcisè quatenus

repræ

- Hurt. Palao.** *Petrus Hurtado 2. 2. d. 172. sect. 5. §. 24. Alhuc instar scrubulus, me huic tunc non satis fecisse præcepto. Hæresce Palao tom. 1. tract. 6. d. 1. part. 4. num. 2. asserenti probabiliter hoc præceptum post usum rationis non obligare. Tertio asserit*
- Hurt.** *Hurtado de Mendoza 2. 2. d. 74. sect. 6. §. 36. adesse per annos singulos implendi huius præcepti obligationem: imo remissius nobiscum agi, quod sapius non petatur. At Coninch obligationem annuam iudicans datam, putat hoc præceptum ad tres, vel quatuor annos non esse differendum. Quarto addit Hurtado citat. teneri nos Deum diligere per se, quando odij Dei tentatio vrget.*
- Conin.**

22. *Rogo, an per accidens possumus obligari ad Deum diligendum? Ita planè, cum si tentationem grauem aliter vitare non possumus, tum quando administratur Sacramentum est lethali crimini obnoxius, & non potest confiteri. Mendezæ ubi supr.*

- §. II. De Adoratione. Granad.**
23. *Circa Adorationem autem quaesierim. Num liceat sanctum beatificatum sic honore prosequi, ut ex deuotione recites eius officium extra diem eius festum, aut commemorationem eius in Missa facias? Granados affirmat non licere, & contra facientes peccare mortaliter. Existimo tamen non esse lethale, si id solum semel, aut bis fieret. Item quando conceditur aliquibus Religiosis facultas Missam de talibus Beatis celebrandi in suis Ecclesiis non posse illam alibi celebrare sub eadem pœna sentit Granados, à qua semel aut bis contrarium gerentem absoluerim.*

24. *Quando in beatificatione alicuius Pontifex concedit Sacerdotibus alicuius Religionis, ut possint de illo Missam celebrare, licet ne aliis Sacerdotalibus, seu secularibus, seu Regularibus de eo Beato in assignata Ecclesia Missa celebrationi dare operam? Minimè; quia illud priuilegium tantum conceditur Sacerdotibus illius Religionis, cum illi soli in Bulla exprimentur. Sic Turrianus & alij.*
- Turriã.**

25. *Potest ne Episcopus diem festum alicuius Beati nondum canonizati instituere? Sanchez negat, sed suarius & Fagundes affirmant. Porro nec licet talem Beatum in publicis litanii inuocare, neque eius imaginem cum radiis vel diademate depingere, uti Bellarminus affirmat.*
- Bellar.**

26. *Si caro aut Sanguis Christi miraculosè in Eucharistia apparet: num adorandus? Adorare tenemur cultu latriæ. Sic Canisius.*
- Canis.**

27. *Potest ne imago, & exemplar adorari vna, & eadem adoratione, qua prototypum? v. g. potest ne Crux Christi adorari latria*

Examen III. de iuram. circa Mandat. 65

latria adoratione, qua ipse Christus adorandus est? Potest, imò debet; quia imago cum exemplari, & exemplar in imagine adoratur. Ex eodem.

Canis.

28. *An adoranda nomina IESV, & MARIA? Maximè: adoratione quidem respectiua, propter eum, quem representant, & ad quem diriguntur. Adhuc Canisus.*

Canis.

29. *Quidnam de cereis iuxta reliquias vel imagines Sanctorum accendendis, reliquiis ad collum appensis deferendis, agnis cereis adorandis? Licitum planè cereos accendere, deferre reliquias. Num speciale peccatum committitur ab eo, qui delinquit, cum reliquias ad collum gerit? Minimè. Agni denique cerei adorari debent vti imago IESV. At vendi, aut minio, auro, aliòve colore pingi sub excommunicatione prohibentur.*

30. *Vt reliquia alicuius Diui recens inuenta possint adorari, quidnam precedere debet? Sunt ab Episcopo approbandæ. Ad huiusmodi autem approbationem requiritur in primis certitudo moralis, non autem euidencia, quæ nitatur infallibilibus argumentis: deinde vt ille Sanctus sit canonizatus.*

Bellar.

EXAMEN III.

De legibus in particulari circa materiam de Iuramento & Blasphemia.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit iuramentum, cuiusnam est virtutis actus, & quònam modo diuiditur?

I. *Vidnam iuramentum? Si nominis etymon spectes. Actio est, qua Deus in testem inuocatur; si interiorem essentiam. Affirmatio est, vel negatio, sacrae rei attestazione firmata, ad fidem faciendam, vel promissionem firmandam. Tria quidem ad illud concurrunt, intellectus necessitatem, vel utilitatem proponens, voluntas iurandi intentionem addens, & lingua, se imòne iuramentum complens.*

2. *Num malum intrinsecè iurare? Minimè, & ideo nec iure naturali, nec in lege gratiæ prohibitum, si debitæ seruentur circumstantiæ.*

E

3. *Bonum*